

**2016KO ABENDUAREN 21EAN ATAUNGO SARA ETXEAN,
“EUROPA BARANDIARAN ETA BALOREAK”**

MAHAI-INGURUAREN ITXIERA EKITALDIA

Argitxu Camus

Historialaria

Jose Miguel de Barandiaran hil zeneko 25. urteurrenean, Barandiaran Fundazioak “Europa, Barandiaran eta baloreak” izendutako mahai-inguru zikloa antolatu du.

Hori antolatzeko unean, Fundazioaren asmoa Barandiarani beste prisma batetik begiratzea zen, bere figuraren irudi globalagoa eraikitzeko.

Asier Barandiaran filologo eta Gasteizko kanpuseko irakasleari Barandiaranen baloreetaz mintzatzea tokatu zaio. Asierrek ongi adierazi digun bezala, balore kate luze batek ezaugarritzen zuen: apala, zintzoa, solidarioa zen besteak beste. Kristau baloreetan sustraitutako gizona genuen. Bere bizian oztopo asko pairatu behar izan zituen baina oztopoak aukera bilakatzeko indarra zuen. XX. mende hasieran euskal gaiei interesatzeak ez ulertze asko eragin zizkion eta Gerra Zibila denboran erbesteratu behar izan zuen ere, baina langilea eta pertseberantea zen unean, ez zuen inoiz amore eman eta lanean segitu zuen.

Ixone Fernandez de la Bastida, EHUko antropologia departamenduan irakasle da eta “Barandiaran, euskal gizartea eta kultura” gaia jorratu du. Euskal antropologiari asko ekartzeaz gain Barandiaran aktibista soziala izan zela ere ohartarazi digu Ixonek adibide esanguratsu batzuk garatuz. Bi aipatuko ditugu hemen. Barandiaran euskal gaiak aztertzen hasi zelarik, XX. mende hasieran, Europatik zetorren arrazaren ingu-

ruko diskurtsoa oso sartua zegoen. Baina Barandiaranek eragin hori arintzen lagundu zuen, ikerketa objektua euskal arrazatik euskal etniara desplazatuz. Bigarrena, euskal kulturaren esparru geografikoa Eskual Herri osora hedatu zuen, atlantiar isurialdeko lurraldeez gain mediterraneanarrekoak ere – Nafarroa eta Araban- kontuan hartuz.

Gaspar Martinez Gasteizko Teologia departamenduko irakaslea, “Barandiaran, zientifikoa eta sinesmena”z mintzatu zaigu. Barandiaran, fede handiko gizona izateaz gain, zientzia gizona zen ere bai. Erlijioa eta zientzia uztartzen jakin izan zuen. Haren us-tez biak bereiz ezinak ziren. Gasteizko Seminarioan irakasle zela, lan itzela eraman zuen, Gasparren erranetan, Seminarioa “excellencia zentro” bilakatu nahian. Barandiaranen eraginez aldaketa sakonak gertatu ziren Seminarioan: Zientzia Naturalak irakasten hasi ziren adibidez. Irakaspen metodoan ere bere ekarpena handia izan zen, seminaristen parte hartze aktiboa ikerketa eta esperimendazio ezberdinetan garatu zuelako. Azken adibide bat aipatzeko, Barandiaran izan zen aldizkari eta ikerketa laborategi ezberdinen sortzaile eta eramailea, Gerra Zibilak xede horiek guziak gelditu zituen arte.

Nihaurek, “Barandiaran eta Europa” gaia jorratu dut. Oso gazte zela, zientzia europarrari ireki zitzaion eta honek euskal gizarte tradizionala ikertzeko beharrezkoak zituen tresnak ekarri zizkion. Liburuek ekartzen ahal zutena baino urrunago joan behar zuela argi zuen eta orduko espezialistenganik ikastea erabaki zuen, Europako herri ezberdinetara joanez eta formatuz. Hortik denbora gutira, kulturen ikerketarako europar mugimenduan aktiboki parte hartu zuen, nazioarte mailako ikerlaria bilakatu. Bere lanek ongi etorri beroa izaten zuten europar medio zientifikoetan, espezialistek txaloturik. Euskal gizarte tradizionalaren gaia, Europa eta mundu mailako esparru akademikora eraman zuen Barandiaranek.

Donostiako mahai-inguruan, S. partehartzaile batek bere ekarpena “Barandiaran eta erbestea” gaiaren inguruan egin zuen. Hau dugu Xabier Irujo, Reno hiriko unibertsitatean William Douglass Center for Basque Studies-eko zuzendari eta irakaslea. Erbestetik Barandiaranek eraman lana oroitarazi digu, izan proiektu kulturalen sustapenean edo proiektu zientifikoaren gauzatzean, *Ikuska* eta *Eusko Jakintza* izeneko aldizkari zientifikoak sortuz besteak beste.

Mahai-inguruetan publikoak ere aportaziok egin ditu, oso aberasgarriak, Barandiaranekin izan bizipenak gogoratuz.

Barandiaran gizonaz, bere ibilbide intelektual zein pertsonalaz gehiago ikasteko eta bere garaiko giroa zein zen hobeto ulertzeko lehen mailako iturri bat eskura dugula jakin behar da: bere egunerokoen parte bat argitaratu du Barandiaran Fundazioak, 1917 eta 1953 urte bitartekoa, irakurterraza eta balio handikoa dena. Egunerokoak argitaratzen segitu behar du Fundazioak, kulturaren onurarako.

Argitxu Camus Etxekopar